

การวิเคราะห์เชิงประเด็นมุมมองชุมชนพหุวัฒนธรรมและคุณภาพชีวิตในชุมชนพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษา
อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ประเทศไทย

Thematic Analysis of Perspectives on Multicultural Communities and the Quality
of life of People in Multicultural Communities: A Case Study of Mueang District,
Naradhiwas Province, Thailand

หนึ่งฤทัย เพ็ชรวงษ์¹, ชุติมาวรรณ แก้วจางงค์², อนิวัช แก้วจางงค์^{3*}

Nuengruethai Pachwong¹, Chutimawan Kaewjomnong², Aniwat Kaewjomnong^{3*}

¹ นิสิตหลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ

² อาจารย์ สถาบันเทคโนโลยีจิดรลดดา

^{3*} อาจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹Students, Bachelor of Accountancy Program, Thaksin University

²Lecturer, Chitralada Technology Institute

^{3*}Lecturer, Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University

Corresponding Author. Email: anthonythai8@hotmail.com

(Received: September 27, 2023; Revised: October 20, 2023; Accepted: November 10, 2023)

บทคัดย่อ

การทำวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองชุมชนพหุวัฒนธรรมและคุณภาพชีวิตในชุมชนพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส และศึกษามุมมองการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนพหุวัฒนธรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แนวคิดปรากฏการณ์วิทยาที่มุ่งค้นหาความรู้จากความจริงและกระบวนการที่ค้นการวิจัยแบบการตีความ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ บุคลากรทางการศึกษาที่อาศัยในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบอนุพันธ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความอิมตัวที่จำนวน 13 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงประเด็น ผลวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าชุมชนพหุวัฒนธรรมเป็นการอยู่ร่วมกันของคนที่มีความเชื่อด้านศาสนาต่างกัน มีวิถีชีวิตและปฏิบัติตามหลักศาสนา ส่วนคุณภาพชีวิตในชุมชนพหุวัฒนธรรมเป็นความสุขของการที่ได้อยู่ร่วมกันในครอบครัวใหญ่และได้ปฏิบัติตามหลักศาสนา สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนพหุวัฒนธรรมเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อทำให้เกิดความร่วมมือในชุมชน และส่งเสริมพัฒนาอาชีพเพื่อให้มีรายได้และมีงานทำ สำหรับข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลคือชุมชนพหุวัฒนธรรมเป็นการอยู่ร่วมกันของคนที่มีความเชื่อด้านศาสนาต่างกันแต่สามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

คำสำคัญ: การวิเคราะห์เชิงประเด็น; บุคลากรทางการศึกษา; สังคมพหุวัฒนธรรม; คุณภาพชีวิต

Abstract

The objective of this research was to study the perspectives of multicultural communities and the quality of life in multicultural communities in Mueang district, Naradhiwas provinces. It was qualitative research, Naradhiwas provinces. It was qualitative research, under the concept of structured phenomenology was used in virtual reality. The key informants were educational personnel living in Mueang district, Naradhiwas province, with a saturation number of 13 people. The research instrument was a semi-structured interview, use in-depth interviews and thematic data analysis. The results of the data analysis revealed that

multicultural communities were combination of people with different beliefs and religions. Have a way of life and follow the religious principles that are respected. As for the quality of life in a multicultural community, it was the happiness of living together in a large family and practicing religious principles. For developing the quality of life in a multicultural community, it is about creating participation to create cooperation in the community and promoting career development in order to earn income and have work. Among the findings from this research is the issue of multicultural communities, which is the coexistence of people with different religious beliefs who can live together in peace.

Keywords: Thematic Analysis; Education personnel; Multicultural community; Quality of life

บทนำ

ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นพื้นที่ภาคใต้ที่มีสังคมหรือชุมชนแบบพหุวัฒนธรรม ด้วยประชาชนที่อยู่อาศัยร่วมกันทั้งคนไทยพุทธ มุสลิมและคนไทยเชื้อสายจีนที่มีจำนวนมากทำให้มีความหลากหลายโดยมีการผสมผสานศิลปะ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ศาสนา และการดำเนินชีวิตที่ต่างกัน คนในพื้นที่จึงต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกันมาอย่างช้านาน โดยจากการที่ทีมวิจัยได้ลงไปในพื้นที่อย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในจังหวัดนราธิวาสที่ได้มีการพูดคุยกับคนในหลาย ๆ ชุมชนอย่างไม่เป็นทางการได้ข้อมูลส่วนหนึ่งว่าการอยู่ร่วมกันแบบสังคมพหุวัฒนธรรมอาจมีปัญหาความเข้าใจไม่ตรงกันบ้างในหลาย ๆ ประเด็น การอยู่ร่วมกันจำนวนมากในชุมชนอาจสังเกตเห็นว่ามีคุณภาพชีวิตที่อาจดูไม่ดีในสายตาของสังคมอื่น ด้วยปรากฏชุมชนที่อาจไม่สามารถกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูลและกลิ่นได้อย่างเด็ดขาด ด้วยข้อจำกัดหลาย ๆ ประการที่ในชุมชนทำให้มองเห็นการประกอบธุรกิจขนาดเล็กจำนวนมากและแข่งขันกันเองผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่ได้มีการศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรี คนจำนวนมากไม่รู้หนังสือภาษาไทยทำให้ไม่สามารถออกไปประกอบอาชีพนอกชุมชนได้ อีกทั้งมีการแต่งงานมีครอบครัวก่อนวัย เป็นต้น

จากการลงไปในพื้นที่อย่างต่อเนื่องของทีมวิจัยทำให้สังเกตเห็นว่าคนในชุมชนแบบสังคมพหุวัฒนธรรมมีความหลากหลายและมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน ส่วนหนึ่งมีการสื่อสารกันได้เฉพาะกลุ่มเท่านั้นแล้วต้องทำอะไรเพื่อให้คนในชุมชนได้มีความเข้าใจในเรื่องเดียวกันและพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชนไปด้วยกัน บุคลากรทางการศึกษาจึงเป็นความคาดหวังใหม่สำหรับชุมชนแบบพหุวัฒนธรรม ด้วยมีความเข้าใจว่ามีความสามารถในการสอนและติดต่อสื่อสารโดยคำแนะนำในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ แล้วจะสามารถรับรู้ได้อย่างไรว่าบุคลากรทางการศึกษามีความเข้าใจคนในชุมชนแบบสังคมพหุวัฒนธรรม และสามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมพหุวัฒนธรรมได้ ในเรื่องนี้มีข้อมูลน้อยมากหรือกล่าวได้ว่าข้อมูลที่มีอาจไม่ใช่ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

ทั้งนี้ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.2566-2570 ที่รัฐบาลได้กำหนดหมุดหมายของประเทศไทยเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ในฐานะนักวิจัยจึงเห็นว่าประเทศไทยโดยเฉพาะในสังคมภาคใต้ที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่สำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และเป็นกรณีศึกษาอีกแหล่งหนึ่งที่ควรมีข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่เป็นพหุวัฒนธรรมที่เป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะภายหลังการชะลอการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) เพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชายแดนใต้ได้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคมพหุวัฒนธรรมให้มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยการพัฒนาชุมชนสังคมแบบพหุวัฒนธรรมที่ต้องให้ความสำคัญทั้งในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ ดังนั้น การมีข้อมูลพื้นฐานที่เป็นปัจจุบันที่สามารถเข้าใจได้และไม่มองข้ามว่าเป็นเรื่องเล็ก ๆ จนมีการปล่อยปละละเลยไปในวันข้างหน้าที่อาจลุกลามไปสู่การมีข้อจำกัดของชุมชนและกลายเป็น

ปัญหาสังคมคนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และประเทศไทยได้ Office of the National Economic and Social Development Council (2023) ซึ่งเรื่องนี้ Aengchuan, Jaisabay & Ruangaon (2022: 108) แนะนำว่าบุคคลในทุกระดับต้องได้รับการพัฒนาและปรับตัวเพื่อให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เช่น ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นต้น

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นที่มาให้ผู้วิจัยเห็นความจำเป็นของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ที่เป็นปัจจุบัน จึงเห็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องทำวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เชิงประเด็นมุมมองบุคลากรทางการศึกษากับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนแบบสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส” ผลวิเคราะห์ข้อมูลหรือข้อค้นพบจากการทำวิจัยเรื่องนี้สามารถก่อให้เกิดเป็นประโยชน์เชิงสาธารณะเชิงนโยบายและเชิงพาณิชย์เพื่อให้เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้ผู้บริหารองค์การภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนและพัฒนาสิ่งแวดล้อมได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามุมมองชุมชนพหุวัฒนธรรมและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

การทบทวนวรรณกรรม

ข้อมูลงานวิจัยของ Chantamas, Chamnong, Nongma, Chansang, Songkaew & Sirisathikint (2021) ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยสังคมพหุวัฒนธรรม โดยเห็นว่าความประพัตที่สืบทอดกันมาจนเป็นที่ยอมรับของสังคมว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและดีงามถือเป็นพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติเมื่ออยู่ในชุมชน โดยต้องศึกษาความเชื่อด้วยความเชื่อเป็นการยอมรับนับถือและเชื่อมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยมีเหตุผลหรือไม่ก็ได้แต่ทุกคนจะต้องไม่ก้าวท้าวซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ เพื่อสร้างและก้าวไปสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งชุมชนเข้มแข็งเป็นชุมชนที่สามารถจัดการและแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ จากการที่แต่ละชุมชนมีประชากรจำนวนมากและมีความหลากหลายจึงต้องมีแนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการอยู่ร่วมกันของคนต่างวัฒนธรรมและต่างศาสนาที่ต้องมาอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติและมีความสุขร่วมกัน

สำหรับชุมชนในประเทศไทยอาจกล่าวได้ว่ามีความเก่าแก่และดำรงความเป็นเอกลักษณ์ทางชุมชนโบราณทั้งด้านสถาปัตยกรรมท้องถิ่น วิถีอาชีพ ศาสนาและงานประเพณีท้องถิ่นที่เป็นมรดกสืบทอดมายาวนานจึงทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติในชุมชน ประกอบกับชุมชนมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่งดงามเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจจึงเป็นแหล่งศูนย์รวมความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันของกลุ่มคนเชื้อสายจีน ไทยพุทธ อิสลาม และคริสต์ได้เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกันในลักษณะที่พึ่งพาอาศัยและทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นร่วมกัน การมีวิถีการดำเนินชีวิตคล้ายกันและยังคงธำรงไว้ซึ่งวิถีชนบทธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม ร่วมกัน ชุมชนจึงถือได้ว่าเป็นหน่วยสังคมขนาดเล็กที่เป็นฐานของสังคมขนาดใหญ่ตามลำดับ (Palañño, 2018)

โดยสรุปสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นการอยู่อาศัยร่วมกันของผู้คนจำนวนมากที่มีความหลากหลายของความเชื่อเรื่อง การนับถือศาสนาที่แตกต่างกัน การมีวิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มที่ยึดถือปฏิบัติโดยมีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันทำให้มีเอกลักษณ์ในวิถีการดำเนินชีวิตที่คล้าย ๆ กันทำให้สามารถอยู่อาศัยร่วมกันได้อย่างสันติสุข

ทั้งนี้ เมื่อก้าวถึงบุคคลซึ่งอยู่อาศัยร่วมกันในชุมชนจำนวนมากย่อมต้องมีการพูดถึงคุณภาพชีวิตด้วยเป็นเรื่องของการดำรงอยู่ของชีวิตของผู้คนในชุมชนที่ส่วนหนึ่งอาจดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพและมีความสุข แต่อีกส่วนหนึ่งอาจตรงกันข้าม

คุณภาพชีวิตจึงเป็นเรื่องที่หลายฝ่ายจับตามองอย่างต่อเนื่องด้วยความคุ้นชินในบริบทต่าง ๆ ของคนในแต่ละสังคม การมองคุณภาพชีวิตจากคนต่างกลุ่ม ต่างสังคม ต่างวัฒนธรรม ต่างเศรษฐกิจ และต่างเป้าหมายก็มีความต่างกัน เนื่องจากการมองความหมายของชีวิตและคุณภาพที่มีการมองกันคนละมุมมอง โดยบางมุมมองอาจมองเพียงแค่ว่าความเป็นอยู่และบริบททางสังคม บางมุมมองไปถึงมิติที่หลากหลายว่าคุณภาพชีวิตว่าเป็นความอยู่ดีมีสุขของบุคคลและสังคม (McLeod, 2020)

โดยปัจจัยทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีมีหลายปัจจัย หากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งมีผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นไปในทางลบต่อคุณภาพชีวิต แต่ในบางบางครั้งผลกระทบดังกล่าวนั้นอาจจะก่อให้เกิดการทดแทนเป็นผลกระทบทางบวกได้ด้วยปัจจัยทางด้านอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นคุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพึงพอใจต่อองค์ประกอบของชีวิต การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีมีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ สามารถใช้ศักยภาพส่วนบุคคลสร้างสรรค์พัฒนาตนเองและสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข สอดคล้องกับองค์การอนามัยโลกได้ให้ความหมายว่าคุณภาพชีวิตเป็นแนวคิดหลายมิติที่มีการผสมผสานทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีความเป็นอิสระ มีความสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม และด้านความเชื่อส่วนบุคคล ภายใต้วัฒนธรรม ค่านิยม และเป้าหมายในชีวิตของแต่ละบุคคล (WHO, 2004)

โดยสรุปคุณภาพชีวิตเป็นการดำรงอยู่ของชีวิตของผู้คนในชุมชนที่ส่วนหนึ่งอาจดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพและมีความสุขแต่อีกส่วนหนึ่งอาจตรงกันข้ามจึงเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพึงพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การดำรงชีวิตเพื่อให้มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ การอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถใช้ศักยภาพส่วนบุคคลสร้างสรรค์พัฒนาตนเองและสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

วิธีการวิจัย

การทำวิจัยเรื่องนี้ได้ออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการภายใต้กระบวนทัศน์การวิจัยแบบปฏิบัตินิยม (Pragmatic Paradigm) ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติในภาคสนามที่ก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติจริงและใช้เครื่องมือวิจัยในการนำทางสู่การทำวิจัยที่ได้ผลวิจัยทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึกจากข้อคำถามปลายเปิดและข้อคำถามปลายปิด (Joungtrakul & Ferry, 2020) โดยมีรายละเอียดในระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ใช้แนวคิดปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ในการทำวิจัยได้มุ่งค้นหาความรู้จากความจริงด้วยการตั้งคำถามกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยความหมายที่ได้นำมาตีความและอธิบายจากความเข้าใจของนักวิจัย (Sutthinarakorn, 2019) โดยให้ความสนใจเหตุผลที่มาจากแนวคิดและประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกันของผู้ให้ข้อมูลหลัก และใช้แบบแนวอุตรวิสัย (Transcendental Phenomenology) ที่ใช้ความคิดที่เป็นอิสระของผู้ให้ข้อมูลหลักในการแสดงความคิดเห็นเพื่อตอบทุกข้อคำถามและผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้ (Kaewjomnong, 2022)

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือ บุคลากรทางการศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส และเป็นผู้ที่อาศัยในชุมชนที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมนับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ใช้เทคนิคการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเลือกตัวอย่างกรณีหลากหลาย (Maximum Variation Sampling) โดยครอบคลุมความหลากหลายของการเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมด้วยสามารถทำความเข้าใจปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งที่ศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่แตกต่างกัน ในพื้นที่เดียวกัน และในระยะเวลาเดียวกัน ทำให้การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักมีขนาดเล็กแต่ครอบคลุมความหลากหลายมากที่สุด ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การคัดเลือกโดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา โดยกำหนดคุณสมบัติทั้งที่เป็นสายวิชาการและสายสนับสนุนวิชาการ โดยเลือกเฉพาะผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความสะดวก (Convenience) มีความเต็มใจเข้าร่วมโครงการวิจัย และอนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การทำวิจัยครั้งนี้จึงได้ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความอิ่มตัว (Data Saturation) ที่จำนวน 13 คน การสัมภาษณ์ดำเนินการนอกเวลาราชการและเป็นเวลาที่ไม่กระทบการทำงานของผู้ให้ข้อมูลหลักโดยใช้เวลาดำเนินการประมาณ 35-45 นาทีต่อคน

3. ด้านพื้นที่ (Place) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีประชาชนที่มีความหลากหลายและมีความเป็นพหุวัฒนธรรมของการนับถือศาสนาอาศัยในชุมชนจึงเป็นที่รู้จักกันดีของประชาชนว่าเป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรมที่โดดเด่นในการนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์

4. เครื่องมือวิจัย (Instrument) คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ใช้ร่วมกับการสังเกต (Observation) และใช้ตัวนักวิจัย (Researcher) ซึ่งมีประสบการณ์ทำวิจัยเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่องเป็นเครื่องมือสำคัญ (Litchman, 2014)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์แบบเชิงประเด็น (Thematic Analysis) และการสังเกต (Phakdee & Kaewjomnong, 2021) โดยมุ่งเน้นนำเสนอผลวิเคราะห์เชิงประเด็นเพื่อให้เข้าใจประเด็นที่ต้องการสำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยได้นำหมวดหมู่คำในประเด็นที่วิเคราะห์จัดทำเป็นแผนภูมิรูปภาพ (Thematic Map) และนำเสนอเฉพาะแผนภูมิรูปภาพสุดท้ายเชิงประเด็น (Final Thematic Map) ที่มีการสรุปความสอดคล้องของกลุ่มคำและประเด็นต่าง ๆ ให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถอ่านและทำความเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น (Makkongka & Kaewjomnong, 2022) ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้แนวคิดของ Litchman (2024) ด้วยการควบคุมตนเองและขจัดอคติที่เกิดขึ้นระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้ไม่เกิดผลกระทบต่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประเด็น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการวิจัยเรื่องนี้มีที่น่าไว้วางใจ (Trustworthiness) ในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์เชิงประเด็นผ่านการถ่ายโยง (Transferability) ในมุมมองของงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Sutthinarakorn, 2019) โดยจัดความคิดเห็นส่วนตัวที่มีอคติหรือลำเอียงออกไปจากสิ่งที่กำลังศึกษา ทำการพรรณนา (Notion of Description) โดยมุ่งนำเสนอเฉพาะประเด็นสำคัญที่ต้องการและที่กำหนดไว้ในชื่อเรื่องและข้อความถามเท่านั้น (Siriprakob, 2021) สำหรับข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลถือเป็นข้อค้นพบเพิ่มเติมจากผลวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการวิเคราะห์เชิงประเด็นที่สามารถนำมาใช้เป็นผลวิจัยที่เป็นจุดเน้นและสาระสำคัญ (Essences) จากผู้ให้ข้อมูลหลักที่ได้ศึกษาผ่านเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป้าหมายหลักของการวิจัยเรื่องนี้ต้องการทำความเข้าใจเชิงลึก (In-depth Understanding) ที่มุ่งประเด็นสำคัญ ๆ เท่านั้น ไม่ได้มุ่งเน้นในการอธิบายข้อมูลที่มีปริมาณมากจนเกินไป (Kaewjomnong, 2022)

6. การตรวจสอบข้อมูลวิจัย (Quality Inspection of Research Data) ใช้แบบสามเส้า (Data Triangulation) ตามแนวคิดของ Creswell & Baez (2021) เพื่อพิสูจน์แหล่งที่มาของข้อมูลว่าถูกต้องหรือไม่ โดยวิธี (1) ตรวจสอบด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Method Triangulation) โดยการสังเกตควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์พร้อมกับศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ (2) ตรวจสอบด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) โดยไม่ได้มีการเปลี่ยนตัวผู้วิจัยหรือผู้สังเกต และ (3) ตรวจสอบด้านข้อมูล (Data Source Triangulation) โดยตรวจสอบข้อมูลด้านเวลา สถานที่ และบุคคล

จากการตรวจสอบข้อมูลภาคสนามไม่มีความผิดปกติในวิธีการรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบด้านผู้วิจัยสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ในการพูดคุยสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลักในสนามวิจัย ทำให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงประเด็นได้ โดยข้อมูลผ่านการตรวจสอบมีความน่าเชื่อถือ (Credibility) และการวิเคราะห์ข้อมูลมีความแม่นยำสามารถยืนยันการตรวจสอบแหล่งที่มาที่น่าไว้วางใจ (Trustworthiness)

ผลการวิจัย (Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอเพื่อตอบตามวัตถุประสงค์ตามลำดับ

1. มุมมองชุมชนพหุวัฒนธรรมและคุณภาพชีวิตในชุมชนพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

- ผลวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ชุมชนพหุวัฒนธรรมเป็นการอยู่ร่วมกันของคนที่มีนับถือศาสนาต่างกัน วิถีชีวิตปฏิบัติตามหลักศาสนา มีความเชื่อเรื่องศาสนา ปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ พูดและใช้หลายภาษาในการสื่อสาร และให้ความสำคัญต่อผู้นำชุมชน

- ผลวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า คุณภาพชีวิตในชุมชนพหุวัฒนธรรมเป็นความสุขของการที่ได้มาอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ การได้ปฏิบัติตามหลักศาสนา มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต มีความสามารถในการเรียนรู้ในระดับสูง มีสุขภาพที่ดี และการได้รับการยอมรับเมื่อต้องเข้าร่วมในสังคม ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างมุมมองดังต่อไปนี้

“คนในชุมชนมีทั้งพุทธและอิสลาม ทุกคนมีความเชื่อทางศาสนา ปฏิบัติตามหลักศาสนา มีประเพณีมีงานบุญงานวัฒนธรรม อยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ในชุมชนเป็นบ้านตัวเองส่วนใหญ่ คนนอกมาอยู่น้อย มีทั้งคนรวยคนจนอยู่ร่วมกันได้ ความเป็นอยู่ก็ดีนะ มีงานทำกันช่วยเหลือกันได้ดี”

(ผู้ให้ข้อมูลหลัก รหัส A1, สัมภาษณ์เมื่อ 28/07/2566)

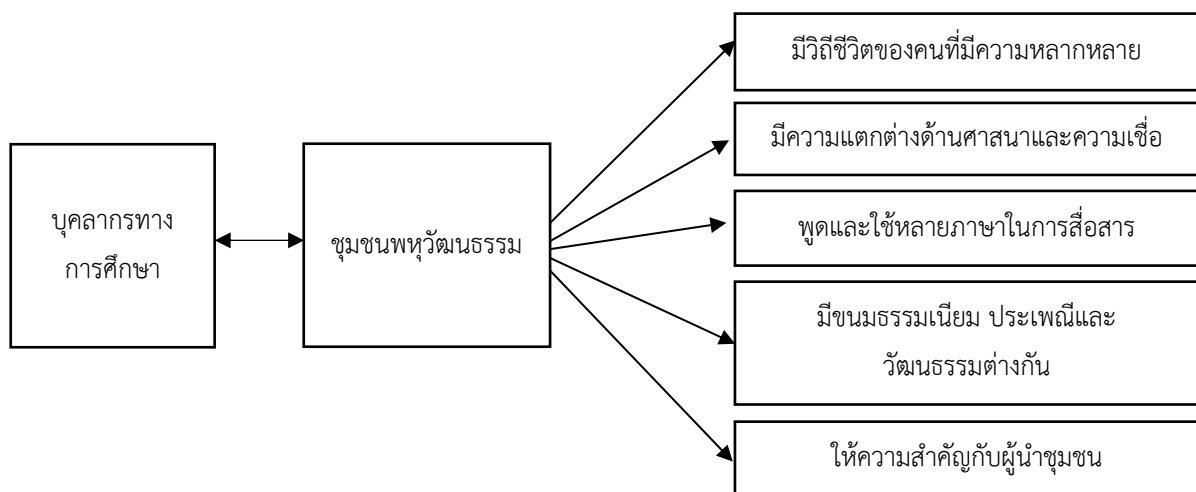
“คนมีความหลากหลาย มาทำงาน มาอยู่ร่วมกันทั้งไทยทั้งแขก ไม่มีปัญหาอะไร สะดวกสบาย ไปไหนมาไหนได้คล่องตัว เวลาว่างงานบุญก็ไปร่วมด้วยได้เขายอมรับให้ทำด้วยกันได้ ชุมชนไหนมีอะไร ก็ไปช่วยกัน แม้จะเชื่อต่างกัน เดียวนี้เรียนกันสูง ๆ แล้วมีความสุข ใช้ชีวิตแบบสะดวกสบายแล้วก็มี ผู้นำชุมชนที่คอยเชื่อมต่อกันได้”

(ผู้ให้ข้อมูลหลัก รหัส A2, สัมภาษณ์เมื่อ 30/07/2566)

“เราอยู่มาแต่เดิม เป็นครอบครัวใหญ่ มีผู้นำชุมชน มีความเชื่อทางศาสนาของแต่ละคน มีงานบุญ ของใครเรา ก็ร่วมด้วยได้ แต่งตัวคล้าย ๆ กัน อาหารการกินก็ไม่ต่างกัน ต่างคนต่างปฏิบัติศาสนกิจ มีงานประเพณีอะไรก็เคารพกัน ต่างก็ทำตามศาสนาตามความเชื่อของตัวเองได้ ผู้คนก็มีความสุขดีนะ”

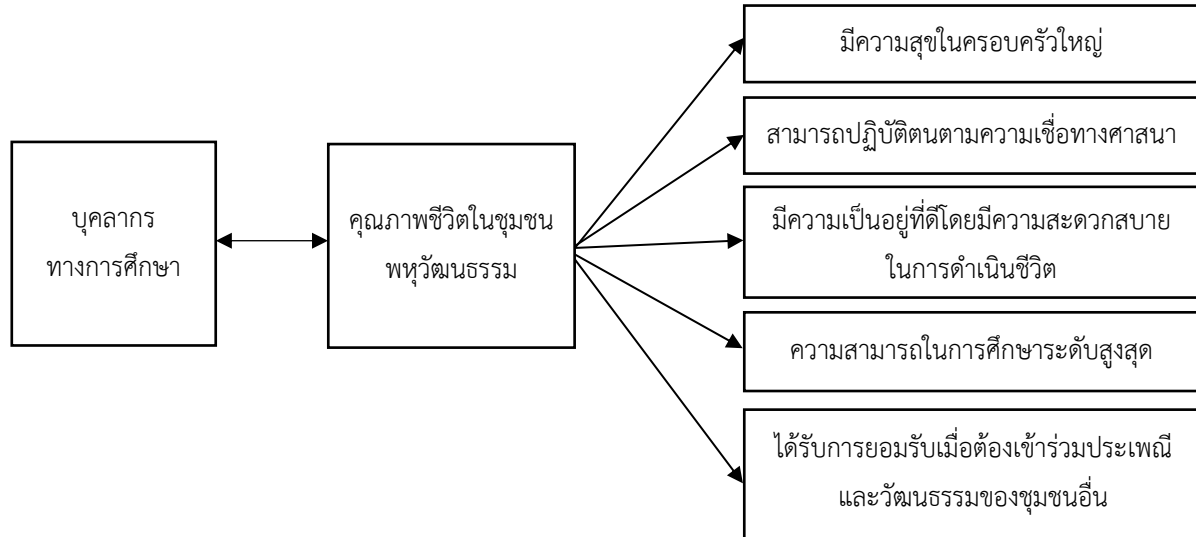
(ผู้ให้ข้อมูลหลัก รหัส A6, สัมภาษณ์เมื่อ 02/08/2566)

ผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประเด็น “ชุมชนพหุวัฒนธรรม” สามารถจัดทำเป็นแผนภูมิรูปภาพ (Thematic Map) โดยนำเสนอสรุปผลสุดท้ายเชิงประเด็น (Final Thematic Map) ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนภูมิรูปภาพสุดท้ายเชิงประเด็นมุมมองชุมชนพหุวัฒนธรรม

ผลวิเคราะห์ข้อมูล “คุณภาพชีวิตในชุมชนพหุวัฒนธรรม” โดยนำกลุ่มคำและประเด็นจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความโดยจัดทำลงในแผนภูมิรูปภาพ (Thematic Map) การสรุปผลสุดท้ายเชิงประเด็น (Final Thematic Map) ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนภูมิรูปภาพสุดท้ายเชิงประเด็นมุมมองคุณภาพชีวิตในชุมชนพหุวัฒนธรรม

2. การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

- ผลวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ต้องสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติศาสนกิจ ส่งเสริมการเรียนระดับสูงขึ้น ส่งเสริมอาชีพและการสร้างรายได้ การพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชน การป้องกันโรคและการมีสุขภาพที่ดี ดังตัวอย่างมุมมองดังต่อไปนี้

“คนในชุมชนมีทั้งพุทธและอิสลาม ต้องสร้างการมีส่วนร่วมโดยให้ผู้นำชุมชนช่วยสื่อสารข้อมูลเพราะทุกคนมีความเชื่อทางศาสนาเมื่อต้องปฏิบัติศาสนกิจสามารถสื่อสารให้ช่วยทำโน่นทำนี่ได้ ให้พัฒนาอาชีพที่สุจริต ให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ส่งเสริมอาชีพ ทำให้ครอบครัวมีรายได้ มีความเป็นอยู่ที่ดี”

(ผู้ให้ข้อมูลหลัก รหัส A3, สัมภาษณ์เมื่อ 29/07/2566)

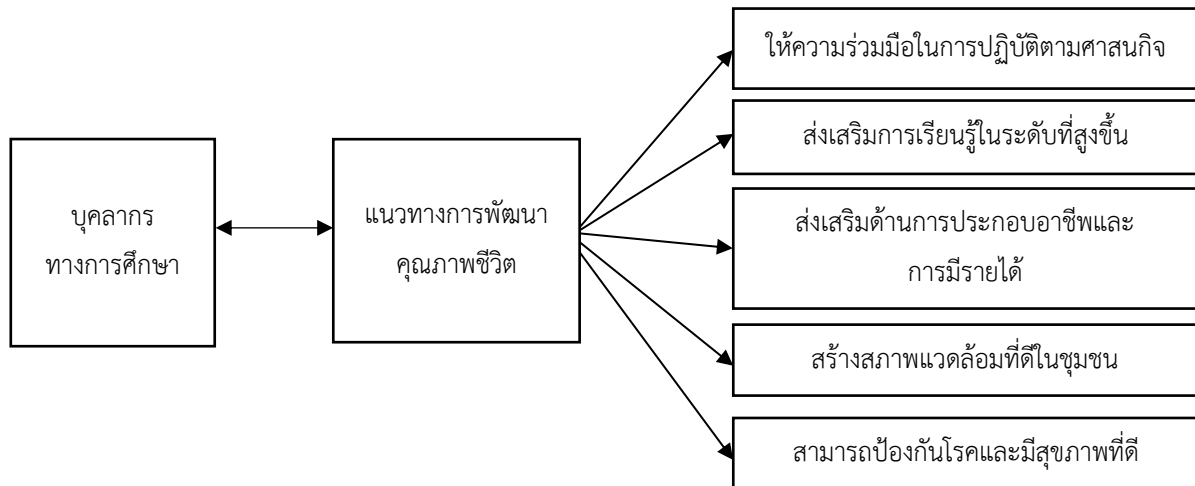
“คนในชุมชนมีความหลากหลาย ต้องทำให้เขาเข้าใจการดำเนินชีวิต ทำให้เขามีกงานทำ มีอาชีพมีรายได้ ให้เขามีความเป็นอยู่ที่ดี เพราะอยู่รวมกันทั้งไทยทั้งแขก ไม่มีปัญหาอะไร ให้ช่วยกันป้องกันโรค รักษาสุขภาพเวลามีกงานบุญจะได้ไปเข้าร่วมได้ ชุมชนไหนมีอะไรเราก็ไปช่วยกัน ให้มีเรามีความสุข มีชีวิตแบบสะดวกสบาย”

(ผู้ให้ข้อมูลหลัก รหัส A6, สัมภาษณ์เมื่อ 31/07/2566)

“เราอยู่มาแต่เดิมส่วนใหญ่ก็ค้าขายกันมีรายได้ คนรับราชการก็มี ทำให้ได้เรียนกันสูง ๆ ได้มีอาชีพใหม่ๆ ต้องหางานทำเพื่อให้มีรายได้มาก ๆ ต้องสร้างธุรกิจของตัวเอง ต้องเรียนหนังสือให้สูง ๆ ต้องกินอาหารดี ๆ เกี่ยวกับให้มีความสุข ได้มีสุขภาพที่ดี ก็เห็นคนส่วนใหญ่เขาร่วมมือกันดีในชุมชนเขา ก็มีความสุขดีนะ”

(ผู้ให้ข้อมูลหลัก รหัส A8, สัมภาษณ์เมื่อ 03/08/2566)

ผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประเด็น “แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในสังคมแบบพหุวัฒนธรรม” โดยนำกลุ่มคำและประเด็นจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความ จัดทำเป็นแผนภูมิรูปภาพ (Thematic Map) ที่เป็นการสรุปผลสุดท้ายเชิงประเด็น (Final Thematic Map) ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แผนภูมิรูปภาพสุดท้ายเชิงประเด็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนพหุวัฒนธรรม

การอภิปรายผล (Discussion)

จากผลวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากมุมมองชุมชนพหุวัฒนธรรมที่เป็นการอยู่ร่วมกันของคนที่มีนับถือศาสนาต่างกัน มีวิถีชีวิตและปฏิบัติตามหลักศาสนา มีความรู้และความเชื่อเรื่องศาสนา ปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ พูดและใช้หลายภาษาในการสื่อสาร และให้ความสำคัญต่อผู้นำชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pitaktham, Pitaktham, Thakasae & Kuna (2018) ที่ผลวิจัยพบว่าสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นเรื่องของ 2 ศาสนาที่สอนให้มีการยอมรับศาสนาทุกศาสนา ให้มีความยุติธรรมไม่รุกรานเบียดเบียนผู้อื่น บุคคลต้องมีความรู้ในเรื่องศาสนาที่ถูกต้อง ต้องมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มีการปกครองที่ยุติธรรม มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ถึงจะมีความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ โดยต้องสร้างความร่วมมือของบุคคลระหว่างศาสนาเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างไทยพุทธและไทยมุสลิมซึ่งจะนำมาซึ่งสันติสุขที่ยั่งยืน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Piyasiripon (2018) ที่ผลจากการศึกษาพบว่า การขับเคลื่อนสังคมพหุวัฒนธรรมท่ามกลางวาทกรรมชาตินิยมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้สรุป ได้ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ การสร้างชุมชนศรัทธาตามหลักคำสอนของศาสนา การสร้างกลไกของชุมชนทั้งกลไกหนุนเสริมการขับเคลื่อนชุมชนพหุวัฒนธรรม และกลไกที่จัดความขัดแย้งในชุมชน และการรณรงค์และกำหนดกิจกรรมพหุวัฒนธรรม

จากข้อมูลความสอดคล้องของผลวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยเรื่องนี้กับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีความเห็นว่ามุมมองผลสรุปสรุปของงานวิจัยทั้ง 3 เรื่องข้างต้นมีมุมมองหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับชุมชนแบบพหุวัฒนธรรมในภาคใต้ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยเห็นว่าเป็นพื้นที่ที่ประชาชนที่มีความเชื่อเรื่องศาสนาต่างกันเข้ามาอยู่อาศัยด้วยกันได้โดยมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งให้การดูแลโดยเข้าถึงทุกกลุ่มด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มให้ปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพซึ่งกันและกันโดยมีกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาทำให้เกิดเป็นความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

2. จากมุมมองการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนพหุวัฒนธรรมที่เป็นการสร้างความสุขที่ได้อยู่ร่วมกันในครอบครัวใหญ่ การได้ปฏิบัติตามหลักศาสนา การมีสภาพความเป็นอยู่ที่มีมั่นคงและมีความก้าวหน้าในอาชีพ มีความสะดวกสบายในชีวิต สามารถเรียนในระดับสูงได้ การอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และการได้รับการยอมรับเมื่อต้องเข้าร่วมในชุมชนอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Maliporm (2018) ที่ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตประกอบด้วยด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านโอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตส่วนตัว และด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kokkhangplu (2021) ที่ผลวิจัยพบว่าประชาชนมีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมในระดับเห็นด้วยมาก ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และทางด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับเห็นด้วย การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น ภาครัฐควรให้ความสำคัญการพัฒนาทางด้านร่างกายและจิตใจผ่านการรณรงค์ทางด้านสุขภาพ และจิตใจคนในชุมชนเพื่อให้คนในชุมชนเกิดคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชนได้ และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

จากข้อมูลความสอดคล้องของผลวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยเรื่องนี้กับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการที่งานวิจัยทั้ง 3 เรื่องข้างต้นมีมุมมองหรือความคิดเห็นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนพหุวัฒนธรรมที่เป็นเรื่องที่ใกล้เคียงกัน โดยเป็นการสร้างความสุขร่วมกันของคนในชุมชนเพื่อให้สามารถอยู่อาศัยด้วยกันและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันได้ มีอาชีพมีงานทำมีความก้าวหน้าและได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต การมีความสมดุลในการดำเนินชีวิตและได้มีโอกาสทำประโยชน์ให้กับสังคมที่อาศัยอยู่

3. จากมุมมองแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนพหุวัฒนธรรมที่ต้องสร้างการมีส่วนร่วมในวิถีการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดความร่วมมือในชุมชน ส่งเสริมให้ปฏิบัติตามศาสนาที่นับถือ ส่งเสริมการเรียนให้สูงขึ้น ส่งเสริมเรื่องอาชีพและการมีรายได้ สร้างสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ดี ให้มีการป้องกันโรคและสร้างสุขภาพที่ดี ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับ Sarakshetrin, Nimwatanakul, Duangchan & Thonganan (2021) ที่เสนอแนวคิดแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพตามแนววิถีไทยจากภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย โดยเห็นว่าควรพัฒนาทั้งสุขภาพทางกาย จิตใจและจิตวิญญาณ และทางสังคม โดยบุคคลควรมีการป้องกันโรค ดูแลรักษา และฟื้นฟูสุขภาพโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนเพื่อสามารถดูแลตนเองและมีวิถีชีวิตที่เหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaiya & Puñkhamano (2022) ที่พบว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยในศตวรรษที่ 21 ให้มีความสุขต้องสร้างความมั่นคงในตนเอง ครอบครัว และชุมชนด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางกาย ทางจิตใจและอารมณ์ ทางสังคมและสิ่งแวดล้อม และทางปัญญา

จากข้อมูลความสอดคล้องของผลวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่ามีใกล้เคียงหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงอาจสรุปได้ว่างานวิจัยทั้ง 2 เรื่องข้างต้นมีมุมมองหรือความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนพหุวัฒนธรรมโดยมองไปในมุมที่ใกล้เคียงกันว่าต้องทำให้เกิดการสร้างสุขภาพที่ดีในการอยู่ร่วมกัน โดยต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันในหลาย ๆ ด้านเพื่อการมีวิถีชีวิตที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ (Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิเคราะห์ข้อมูลไปใช้ประโยชน์

1.1 จากมุมมองของบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยเสนอแนะผู้บริหารขององค์การภาครัฐและเอกชนได้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายโดยนำไปประกอบในการตัดสินใจจัดทำเป็นแผนของท้องถิ่นหรือแผนองค์การในการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ตามที่ได้เป็นผลวิจัยเรื่องนี้

1.2 จากมุมมองคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ผู้วิจัยเสนอแนะให้นำข้อมูลจากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านการบริหารและพัฒนา โดยออกแบบหรือจัดทำโปรแกรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการสร้างสุขภายในครอบครัว แผนการพัฒนาเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีในชุมชน แผนการพัฒนาความรู้ที่ถูกต้องตามหลักศาสนา แผนการพัฒนาความเป็นผู้นำของผู้นำชุมชนเพื่อการได้รับการยอมรับ เป็นต้น

1.3 จากมุมมองแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ผู้วิจัยเสนอแนะให้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ด้านการบริหารและการพัฒนา โดยออกแบบหรือจัดทำโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนต่าง ๆ เช่น โปรแกรมการพัฒนาการมีส่วนร่วมรักษาและขจัดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน โปรแกรมการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาชุมชน โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และโปรแกรมการป้องกันโรคและพัฒนาการมีสุขภาวะที่ดีในชุมชน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1. ผู้วิจัยเสนอแนะให้ทำวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดการอยู่ร่วมกันของคนที่มีภูมิลำเนา มีวิถีชีวิตและปฏิบัติตามหลักศาสนาต่างกัน หรือทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้นำชุมชน พหุวัฒนธรรม หรือการพัฒนาทักษะการสื่อสารหลายภาษาสำหรับใช้ในชุมชนพหุวัฒนธรรม

2.2. ผู้วิจัยเสนอแนะให้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สามารถสร้างสุขได้ภายในครอบครัว สำหรับผู้ที่อาศัยในชุมชนพหุวัฒนธรรม หรือทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่ดีและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีในชุมชนพหุวัฒนธรรม หรือทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นผู้นำของผู้นำชุมชนเพื่อการได้รับการยอมรับสูงขึ้น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- Aengchuan, P., Jaisabay, K., & Ruangaon, S. (2022). The Development of Online Computer Assisted Instruction on the Subject of the Google SketchUp Application: A Case study of Mathayomsuksa 2 Students at Nuaklongprachabumrung School Panyaphon. *Phuket Rajabhat University Academic Journal*, 18(2); 104-121.
- Chaiya, W., & Puñkhamano, P. B., (2022). Life Quality Development of Thai People in the 21st Century Based on Theravāda Buddhist Philosophy. *Journal of Philosophical Vision*, 27(2); 181-194.
- Chantamas, C., Chamnong, C., Nongma, W., Chansang, S., Songkaew, S., & Sirisathikint, C., (2021). **Tradition of Two Religions in Multicultural Society to Encourage the Strengthening of Community: A Case Study of Tamod Community, Tamod District, Phatthalung.** Research of Humanities and Social Science, Thaksin University, Songkhla: Thaksin University.
- Creswell, J. W., & Baez J. W., (2021). 30 Essential Skills for the Qualitative Researcher. 2nd ed. U.S.A.: SAGE.
- Joungtrakul, J., & Ferry, N. K., (2020). Mixed Methods Research (MMR): Choosing Among Seven MMR Designs. *NRRU CAOMMUNITY Research Journal*, 14(1); 1-14.
- Kaewjomnong, A., (2022). Measurement Concept, Measurement Error and Quality Inspection of Research Instruments for Conducting Quantitative Research in Economics and Business Administration. *Economics and Business Administration Journal Thaksin University*. 14(4); 203-226.
- Kokkhangplu, A., (2021). Resident's Quality of Life Living in Community-Based Tourism, Thailand. *Rajapark Journal*, 15(43); 228-244.

- Lichtman, M. (2014). **Qualitative Research for the Social Sciences** Thousand Oaks. U.S.A.: SAGE.
- Makonka, W., & Kaewjomnong, A. (2022). **Skills of Educational Personnel to Influencing Modern Leadership using Information Technology for Performing Duties in an Educational Institutions in the Southern of Thailand**. Research of the Faculty of Economics and Business Administration. Songkhla: Thaksin University.
- Maliporm, C., (2018). Quality of Life of Educational Personnel. **Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences**, 5(Special); 212-221.
- McLeod, S. (2020). **Maslow's Hierarchy of Needs**. Simply psychology. Retrieved from <https://www.simplypsychology.org/maslow.html>
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2023). **The Thirteenth Plan 2023-2027**. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Council.
- Pakdee, S., & Kaewjomnong, A., (2022). **Graduate Qualifications for Graduate Studies that Graduate Users Desire with Transformational Leadership**. Research Report, Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University, Songkhla: Thaksin University.
- Palañāno, P., (2018). **An Analytical Study of Multicultural Way of Wat Prakowit Khanngen Community in Chumphorn Province According to Buddhist Peacefull Means**. Thesis Master of Arts (Peace Studies), Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Pitaktham, J., Pitaktham, W., Thakasae, N., & Kana, W., (2018). **Peace Process in Multicultural Society: A Case Study of Krado Administrative Agency, Pattani Province**. The 1st National Conference (RTUNC 2016), Proceedings, July 29, 2016. Ubonratchatani Province, Thailand.
- Piyasiripon, N., (2018). Multicultural Communities in the midst of Nationalism Discourse in Deep South of Thailand. **The National Defence College of Thailand Journal**, 60(2); 59-72.
- Sarakshetrin, A., Nimwatanakul, S., Duangchan, C., & Thonganan, B., (2021). Health-Related Quality of Life Development of Older People in Accordance with Thai Ways of Life. **Journal of Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi Province**, 4(2); 1-12. [in Thai]
- Siripraob, P., (2021). **Validity and Reliability**. Bangkok: CUPRESS.
- Sutthinarakorn, W. (2019). **Qualitative Research: Research of Alternative Paradigm**. 4th ed. Bangkok: Siam Printing.
- World Health Organization [WHO]. (2004). **The World Health Organization Quality of Life (WHOQOL)-BREF (No. WHO/HIS/HSI Rev. 2012.02)**. World Health Organization.